

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 57b/2015
privind interpretarea articolelor 4 și 23 din Constituție

CHIȘINĂU
26 februarie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

Dlui Alexandru TĂNASE, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Tudor PANȚÎRU,
Dlui Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dlui Teodor Papuc, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 15 decembrie 2015,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 26 februarie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 15 decembrie 2015, dnii Vasile Bolea și Adrian Lebedinschi, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, au adresat Curții Constituționale o sesizare, prin care solicită interpretarea articolelor 4 și 23 din Constituție.

A. Motivele sesizării

2. Autorii sesizării au solicitat ca prin interpretarea articolului 23 coroborat cu articolul 4 din Constituție să se explice dacă:

- „1. Este obligatorie dezvoltarea practicii judiciare uniforme în cadrul Curții Supreme de Justiție, ca element al principiului accesibilității legii?
2. Care sunt criteriile de formare a practicii judecătorești uniforme/
3. Care sunt condițiile de schimbare a practicii judecătorești de aplicare a normelor juridice?
4. Este în drept un colegiu al Curții Supreme de Justiție să modifice practica judiciară sau aceasta urmează să o facă Plenul Curții Supreme de Justiție?”

B. Legislația pertinentă

3. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

4. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în M.O., 2013, nr. 130–134, art. 415) sunt următoarele:

Articolul 12² Avizele consultative ale Plenului Curții Supreme de Justiție

„(1) Dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii. Avizul consultativ se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(2) În cazul în care instanța de judecată respinge demersul participanților la proces privind solicitarea unui aviz consultativ din partea Plenului Curții Supreme de Justiție, aceasta va emite o încheiere nesuscetibilă de recurs.

(3) În cazul în care decide respingerea solicitării, Plenul Curții Supreme de Justiție emite o încheiere motivată irevocabilă care se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(4) Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție nu mai este obligatoriu pentru Curte în cazul în care ulterior se modifică legea sau se schimbă modul de punere în aplicare a acesteia.

(5) Până la emiterea avizului consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție judecarea pricinii se amână.”

Articolul 17 Formarea practicii judiciare

„Pentru aplicarea corectă și uniformă a legislației, Curtea Supremă de Justiție generalizează, din oficiu, practica examinării de către instanțele judecătorești a unor anumite categorii de pricini, adoptă și dă publicității hotărâri explicative privind aplicarea corectă a normelor de drept și soluționarea justă a pricinilor civile.”

5. Prevederile relevante ale Legii nr. 789 din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (republicată în M.O., 2012, nr. 185, art.620) sunt următoarele:

Articolul 1
Curtea Supremă de Justiție – organul
suprem al puterii judecătorești

„[...] (2) Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă care asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești, soluționarea litigiilor apărute în cadrul aplicării legilor, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat. [...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

6. Autorii sesizării invocă obligația statului Republica Moldova de a respecta principiul certitudinii juridice, ca urmare a ratificării de către acesta a Convenției europene a drepturilor omului.

7. În opinia autorilor sesizării, acest standard juridic nu a fost implementat suficient în Republica Moldova la nivelul instanțelor de judecată. Eșecul implementării ar avea drept cauze conflictele de opinii cu privire la rolul precedentului judiciar în Republica Moldova.

8. Autorii sesizării consideră că, prin interpretarea articolelor 4 și 23 din Constituție, se impune concretizarea obligativității uniformizării practicii judecătorești, stabilirea criteriilor de uniformizare a practicii judecătorești și de modificare a ei, precum și indicarea autorității care modifică practica uniformă a instanței supreme.

B. Aprecierea Curții

9. Examinând sesizarea sub aspectul admisibilității, Curtea reține că, în temeiul articolelor 135 alin.(1) lit.b) din Constituție, 4 alin.(1) lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 4 alin.(1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale, interpretarea Constituției este o competență a instanței de contencios constituțional.

10. Curtea menționează că articolele 25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit.g) din Codul jurisdicției constituționale abilitază deputatul cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

11. Curtea observă că obiectul interpretării îl constituie articolele 4 și 23 din Constituție, din perspectiva obligației de uniformizare a practicii judiciare de către Curtea Supremă de Justiție.

12. Curtea reține că articolele a căror interpretare se cere reglementează obligativitatea aplicării actelor internaționale în materia drepturilor omului

(articolul 4), precum și obligația statului de a face accesibile toate legile și actele normative (articolul 23). Prin urmare, din conținutul articolelor constituționale invocate, Curtea nu poate distinge o obligație pentru Curtea Supremă de Justiție de uniformizare a practicii judiciare.

13. Curtea subliniază că, potrivit articolului 116 din Constituție, judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți. În Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, Curtea a menționat că:

„97. **Independența judecătorilor este unul dintre principiile fundamentale de organizare și realizare a justiției.** În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude noțiunea de ierarhie, subordonare. Având rolul de a soluționa litigiile în mod obiectiv, conform legii, și fiind o putere prin ei înșiși, judecătorii nu pot primi ordine, instrucțiuni sau sugestii de nici un fel cu privire la activitatea lor judiciară, nici din interiorul, nici din afara sistemului judiciar. Principiile internaționale statuează în mod explicit că judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi obiectul unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții nelegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și sub ce motiv. Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență în raport cu toate constrângerile/forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească.

98. Prin urmare, Curtea reține că judecătorii trebuie să dispună de suficientă putere și să fie în măsură a și-o exercita în vederea îndeplinirii atribuțiilor. **Independența judecătorului implică cerința soluționării litigiilor fără nicio ingerință, inclusiv din partea instanței ierarhic superioare.**”

14. În același timp, Curtea menționează articolul 1 alin. (2) din Legea nr.789 din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție pune în sarcina acestei autorități aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești. Aplicarea uniformă a legislației se asigură și prin emiterea de avize consultative de către Plenul Curții Supreme de Justiție, la solicitarea instanțelor judecătorești, în cazul apariției problemelor legate de aplicarea legii.

15. De asemenea, articolul 17 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova prevede că pentru aplicarea corectă și uniformă a legislației Curtea Supremă de Justiție generalizează, din oficiu, practica examinării de către instanțele judecătorești a unor anumite categorii de pricini, adoptă și dă publicității hotărâri explicative privind aplicarea corectă a normelor de drept și soluționarea justă a pricinilor civile.

16. Curtea subliniază că aceste hotărâri explicative nu poartă un caracter obligatoriu, dată fiind existența principiului constituțional al independenței judecătorilor. Ele sunt consultative și reprezintă informații orientative pentru judecători în soluționarea cazurilor.

17. Prin prisma celor menționate, Curtea constată că aspectele abordate de către autorii sesizării nu pot fi raportate la prevederile articolelor 4 și 23 din Constituție. Așadar, sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolelor 26 alin. (1) și 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolelor 61 alin. (1) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea deputaților în Parlament Vasile Bolea și Adrian Lebedinschi privind interpretarea articolelor 4 și 23 din Constituție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 26 februarie 2016
DCC nr. 3
Dosarul nr. 57b/2015*